

ע"פ 759/05/09 - ג'מאל אבו קאסם נגד מ.י. ו. מחוזית לתכנון ובניה - צפון, המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

26 נובמבר 2019

ע"פ 759-05-09 אבו קאסם ואח' נ' מ.י. ו. מחוזית לתכנון ובניה - צפון ואח'

בפני מבקש
כב' השופט אברהם אליקים, סגן נשיא
ג'מאל אבו קאסם

נגד
משיבים

1. מ.י. ו. מחוזית לתכנון ובניה - צפון
2. המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות

החלטה

1. בפניי בקשת המבקש לביטול פקודת המאסר כנגדו, ולחילופין לביטול תוספת הפיגורים ולאימוץ הסדר תשלומים אשר מוצע על ידו, תגובת המשיבה 2 (להלן- המשיבה) על הבקשה, ותגובת המבקש על התגובה.

רקע כללי

2. נגד המבקש פתוחים במרכז לגביית קנסות שני תיקים, אחד מהם הוא בגין אי תשלום קנס בסך 75,000 ₪, ואילו התיק השני, התיק מושא הבקשה, בגין אי תשלום קנס בסך 25,000 ₪. שני הקנסות הוטלו על המבקש במסגרת תיק זה כפי שיפורט להלן.

3. הקנסות הוטלו על המבקש ביום 15.7.2009 במסגרת תיק זה, בו הוגש ערעור על גזר הדין שניתן בבית משפט השלום ביום 31.3.2009 נגד המבקש ואחרים על ביצוע עבירות בניה חמורות. בית המשפט המחוזי קיבל את הערעור בחלקו נוכח מצבם הכלכלי הקשה של המבקש ושאר המערערים וקבע כדלקמן:

"כל אחד מהמערערים ישלם קנס כספי בסך של 25,000 ₪ או 250 ימי מאסר תמורתו, המהווה קנס על פי סעיף 204 לחוק, בנוסף, ישלם כל אחד מן המערערים קנס בסך של 75,000 ₪ המהווה קנס על פי סעיף 219 לחוק. שני הקנסות ביחד, בסך כולל של 100,000 ₪, ישולמו ב-25 תשלומים חודשיים שווים ורצופים בסך 4,000 ₪ לכל תשלום החל מיום 1.9.2009".

בקשת רשות ערעור שהגיש המבקש ושאר המערערים לבית המשפט העליון נדחתה ביום 26.8.2009.

ביום 2.6.2013 משחלפו המועדים הקבועים לתשלום הקנסות, הועברו הקנסות לגביה באמצעות המרכז לגביית קנסות (להלן - המרכז) והקנסות הפכו לחוב.

תחילה נשלחו התראות, הוטלו עיקולים וניתנה פקודת מאסר על שני החובות יחד (הקנס בסך 75,000 ₪ יחד עם הקנס בסך 25,000 ₪), אולם בהמשך, ביום 1.7.2018 בשל הפגם הפרוצדוראלי מחיבור שני קנסות אלה (אשר רק אחד מהם ניתן להמיר למאסר), פוצלו שניהם לחובות נפרדים ובוטלה פקודת המאסר שהוטלה.

יצוין כי במהלך התקופה בה היה החוב כולל, התקיים מבצע הפחתת פיגורים שמסגרתו ניתנה למבקש אפשרות לשלם 40% מכלל החוב עד לגובה הקרן והחייב לא שילם במסגרת המבצע.

בקשת המבקש מתייחסת רק לחוב בסך 25,000 ₪ בגינו קבע בית המשפט שאם לא ישולם יוטלו על המבקש 250 ימי מאסר.

4. מתגובת המשיבה עולה כי נכון להיום המבקש שילם סך של 3,315 ₪ בלבד, מתוכם נזקפו לטובת קרן הקנס סך של 1,525 ₪ ויתרת קרן הקנס עומדת על 23,748 ₪ שהם 237 ימי מאסר.

בנוסף כל חובותיו של המבקש עומדים על סך של 208,545 ₪, והחוב בגין הקנס מושא הבקשה עומד על סך של 50,813 ₪ כולל ריבית פיגורים.

בקשת המבקש

5. המבקש מבקש לבטל את ההחלטה המורה על הפעלת המאסר בפועל במקום הקנס אשר הוטל עליו, בנוסף מבקש לבטל את תוספת הקנס אשר הוטלה בגין אי עמידתו בתשלום הקנס, להורות על הסדר תשלומים בנוגע לקרן בסך של 2,500 ₪ לחודש, כאשר הוא מציע לשלם 5,000 ₪ במעמד הגשת הבקשה.

בקשת המבקשת עוסקת ברובה במצבו הכלכלי הקשה שלו ושל משפחתו וכן במצבו הרפואי שפוגע ביכולת השתכרותו, להוכחת מצבו הכלכלי הגיש המבקש דו"ח רווח והפסד לפיו הרווח הנקי שהרוויח מעבודתו לשנת 2018 עומד על 57,300 ₪ וכן צירף מסמכים רפואיים לפיהם נחבל באמה השמאלית שלו ביום 8.9.2019.

בנוסף טען כי הקנס לא הומר למאסר בהתאם לסעיף 129א(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב) התשמ"ב-1982 (להלן - החסד"פ) משמתן צו המאסר לא ניתן בנוכחותו או בנוכחות סגורו.

תגובת המשיבה והתייחסות המבקש לתגובתה

6. המשיבה טענה כי למבקש נשלחו ונמסרו דרישות לתשלום כדין, הופעלו הליכים לגביית חוב, נשלחה התראה

בהתאם לנוסח המקובל אשר נמסרה לידי המבקש חודשים רבים לפני הפעלתה.

עוד טענה כי החל מיום מתן גזר הדין בשנת 2009 ניתנה למבקש שהות רבה לשלם את קרן הקנס, והמבקש לא טרח לשלם במשך תקופה כה ארוכה את הקנס שהוטל עליו ואף לא השתתף במבצע במסגרתו הופחת הקנס בשנת 2017.

בנוסף טענה כי ביטול פיגורים ופריסת חוב לתשלום הינן סמכויות הנתונות בבלעדיות למרכז לגביית קנסות וסמכות בית המשפט הינה לעניין עיכוב ביצוע פקודת המאסר בלבד ויש להשתמש בה רק במקרים חריגים.

7. בתגובת המבקש על תגובת המשיבה חזר המבקש על טענתו בנוגע למצבו הכלכלי הקשה, וטען כי לא שילם כי לא היה מסוגל כי העדיף את צרכי משפחתו. עוד טען כי לפי אישורי המסירה להתראות אותם צרפה המשיבה, הם נמסרו למשפחתו, והוא אינו בקשר עם הוריו. לעניין האישור עליו סירב לחתום טען כי לא ברור איך ומתי סרב לחתום.

דיון

האם לבית משפט זה סמכות לפרוס או לדחות תשלומי חוב?

סעיף 66 לחוק העונשין תשל"ז-1977 (להלן- חוק העונשין), שכותרתו "מועד לתשלום קנס" קובע כדלקמן:

66. (א) קנס שהוטל ישולם מיד, אך רשאי בית המשפט לצוות שהקנס ישולם תוך תקופה שקבע ובתנאים שקבע ורשאי הוא לקבוע שעל סכום הקנס שתשלומו נדחה או על חלק ממנו תשלום תוספת כאמור בסעיף 67 לגבי תקופת הדחיה.

(ב) קבע בית המשפט כי הקנס ישולם לשיעורין, יחולו הוראות סעיף 71 לגבי כל שיעור ושיעור.

במקרה בו לא משולם הקנס שהוטל, עובר החוב לצורך גבייתו למרכז לגביית קנסות אשר לו נתונות סמכויות הגביה מכוח חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995 (להלן- חוק המרכז לגבייה).

סעיפי חוק המרכז לגבייה מקנים סמכויות למרכז לגביית קנסות לפרוס או לדחות תשלום חוב (סעיף 5ב(א) לחוק) וכן לפטור את החייב מתשלום תוספת פיגורים (סעיף 5ב ו-5ג לחוק).

לפי פסיקת בית המשפט העליון צודקת המשיבה והסמכות לפרוס או לדחות את תשלומי החוב נתונה למרכז לגביית קנסות, ולא לבית המשפט שגזר את דינו של החייב.

ברע"ב 5743/15 שרון נ' מדינת ישראל (7.10.2015), נקבע בהקשר זה כדלקמן:

"סעיף 5ב(א) לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995 קובע כי 'מנהל המרכז רשאי, על פי בקשתו של חייב, לפרוס או לדחות את תשלומי של חוב, אם שוכנע כי היו סיבות סבירות לאי תשלום החוב, כולו או חלקו, במועדו, או כי קיימות נסיבות אישיות מיוחדות של החייב המצדיקות פריסה או דחיה של התשלום כאמור'. מכך עולה כי הסמכות לדון בבקשה לדחיית מועד התשלום נתונה למרכז ולא לבית המשפט שגזר את דינו של המבקש (ראו והשוו: סעיפים 66, 70 ו-77ג) לחוק העונשין [נוסח משולב], התשל"ז-1977..."

ראו בהקשר זה גם את ע"פ 4919/14 אזולאי נ' המרכז לגביית קנסות (6.3.2017) (להלן- עניין אזולאי) המפנה במסגרת קביעה זו ל-6 פסקי דין נוספים של בית המשפט העליון שקבעו אף הם כך לעניין גביית קנסות ופיצויים.

8. נוכח האמור לעיל, לבית משפט זה אין סמכות להורות על פריסת החוב או ביטול ריבית הפיגורים ועל המבקש לנהל הליכים אלה מול המרכז לגביית קנסות.
נוכח האמור לעיל, אני דוחה את בקשת המבקש לפרוס את חובו או להעמיד את סכום החוב על הקרן.

הפעלת פקודת המאסר חלף קנס

9. סעיף 87 לחוק העונשין קובע כלדמן:

"87.א) נקבע מועד לביצועו של עונש, באחת מהוראות פרק זה או בבית המשפט לפיה, רשאי בית המשפט לדחות את הביצוע למועד אחר.

(ב) נדחה ביצועו של עונש לפי סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט לדחות פעם נוספת מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ג) בית המשפט הדוחה ביצועו של עונש לפי סעיף זה רשאי להתנות את הדחיה במתן ערובה ובתנאים אחרים שימצא לנכון; על ערובה הניתנת לפי הוראה זו יחולו, בשינויים המחוייבים, הוראות סעיפים 38 עד 40 ו-44 לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965.
(ד) החלטת בית המשפט לפי סעיף זה ניתנת לערעור."

לפי סעיף זה, בית המשפט שחתם על פקודת מאסר רשאי להורות גם על עיכובו לאחר הפעלתו, בבחינת הפה שאסר הוא גם הפה שהתיר, כך מרגע שבית המשפט חתם על פקודת מאסר, הסמכות להורות על ביטולו נתונה אך ורק לבית המשפט ולא למרכז לגביית קנסות (ראו בהקשר זה את עניין אזולאי).

בנוסף, סעיף זה מתיר לבית המשפט לעכב ביצועו של עונש שהושת על אדם בגזר דין פלילי, וככל שהדבר נעשה, ניתן לדחות את ביצוע העונש פעם אחת נוספת בלבד (ראו בעניין זה בש"פ 9098/15 ג'סאר נ' מדינת ישראל (19.1.2016)), לפיו נראה כי גם לבתי המשפט ניתנה הסמכות הנ"ל בצורה מוגבלת.

10. לאחר עיון בטענות הצדדים ולפנים משורת הדין החלטתי לקבל באופן חלקי את בקשתו של המבקש ולעכב את כניסתה לתוקף של פקודת המאסר עד ליום 2.2.2020 זאת על מנת לאפשר למבקש לפנות למרכז לגביית קנסות ולמצות מולם את ההליכים לפי הדין, אין בעיכוב זה כדי לעכב את מרוץ ההצמדה והריבית.

סיכום

- אני דוחה את בקשתו של המבקש לפרוס את סכום הקנס או להעמידו על סכום הקרן בלבד.

- אני מורה על עיכוב עונש המאסר של המבקש עד ליום 2.2.2020, כדי לאפשר למבקש למצות זכויותיו מול המרכז לגביית קנסות.

ניתנה היום, כ"ח חשוון תש"פ, 26 נובמבר 2019, בהעדר הצדדים.